

Uchwała Nr XLVIII/292/2010
Rady Powiatu w Wyszkowie
z dnia 24 lutego 2010 roku

w sprawie uchwalenia „Programu Pomocy Rodzinie i Dziecku w Powiecie Wyszkowskim na lata 2010 -2015”

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1988r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.) w związku z art. 112 ust.13 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.) Rada Powiatu w Wyszkowie uchwała, co następuje:

§ 1

Uchwała się „Programu Pomocy Rodzinie i Dziecku w Powiecie Wyszkowskim na lata 2010 -2015” w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2

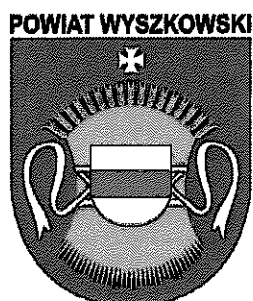
Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Wyszkowie.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.


PRZEMIEJĄCY RADY
Krystian Pędzich

Załącznik do:
Uchwały Nr XLVIII/292/2010
Rady Powiatu w Wyszkanie
z dnia 24 lutego 2010 r.



**PROGRAM
POMOCY RODZINIE I DZIECKU
W POWIECIE WYSZKOWSKIM
NA LATA 2010 – 2015**

WYSZKÓW, luty 2010

SPIS TRESCI	2
WSTEP	3
I. ZAŁOŻENIA DO PROGRAMU	6
I.1. Ochrona i wsparcie rodziny naturalnej	8
II. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO W OBSZARZE POMOCY SPOŁECZNEJ	10
II.1. Infrastruktura.....	10
II.2. Charakterystyka kadry w jednostkach realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej na szczeblu samorządu powiatowego	14
II. 3. Rodzinna opieka zastępcza	14
II. 4. Całodobowe placówki opiekuńczo- wychowawcze.....	21
II. 5 Średni miesięczny koszt utrzymania wychowanka w placówce.....	25
II. 6. Usamodzielniani wychowankowie opuszczający rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze	26
II. 7. Poradnictwo specjalistyczne.....	28
II. 8. Integracja cudzoziemców	30
II. 9. Projekt systemowy pn. „W aktywności siła”	32
II. 10. Partnerstwo na rzecz Rozwoju Lokalnego i Integracji Społecznej	34
II. 11. Współpraca z organizacjami pozarządowymi.....	34
III. PROBLEMY	38
IV. CELE PROGRAMU.....	40
V. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ	43
VI. PRZEWIDYWANE REZULTATY PROGRAMU	46
VII. MONITORING I EWALUACJA	47
PODSUMOWANIE	48

WSTEP

Rodzina jest podstawowa grupa, komórka która odgrywa główną i doniosłą rolę w życiu człowieka. Powszechnie przez jej pojęcie rozumie się parę małżeństwa i jej dzieci, która zamieszkuje pod wspólnym dachem i prowadzi wspólne gospodarstwo domowe. Rodzina jest grupa złożona z osób powiązanych ze sobą stosunkiem społecznym, pokrewieństwem bądź też adopcją.

Spełnia ona dwie podstawowe role w życiu człowieka. Zapewnia ciągłość biologiczną i ją utrzymuje poprzez rozmnażanie oraz dba o ciągłość kulturową, przekazuje dziedzictwo w jego zasadniczej postaci. Nadaje również pozycje społeczne, dba o zaspokojenie potrzeb emocjonalnych w tym bezpieczeństwa, stając się instytucją kontroli społecznej. Wzajemne stosunki między członkami rodziny są określone przez tradycję przekazaną wychowaniem, przez prawo, nakazy natury moralnej bądź religijnej, wzajemne uczucia i postawy członków rodziny.

Jej stosunki nastawione są na realizację potrzeb jednostki, oparta na kontaktach bezpośrednich. Jest to grupa przypisana, z którą szczególnie mocno identyfikują się dzieci. Jest wspólnota w najgłębszym i najpełniejszym tego słowa znaczeniu. Stanowi ona model dla wszystkich innych grup. W niej właśnie dziecko zdobywa pierwsze doświadczenia, doznaje pierwszych odczuć emocjonalnych, przyswaja sobie obowiązki wzorce i zasady współżycia, a także utożsamia się ze swoim najbliższym otoczeniem, szukając w nim miejsca dla siebie. Jest wspólnota oparta na miłości i wolnym wyborze dwóch osób pragnących dawać początek życiu i uzupełniać się we wzajemnej miłości. Stanowi związek wyłączny i trwały, bo tylko ona daje swoim członkom poczucie bezpieczeństwa, pewności jutra i świadomości, że jest się kochanym.

W polskim systemie prawa rodzina traktowana jest jako podmiot szczególnej troski państwa. W postanowieniach ustawy zasadniczej wyczytać można deklarację prowadzenia prorodzinnej polityki socjalnej. Zgodnie z art. 71 Konstytucji państwo w swojej polityce społecznej i gospodarce uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych. Pomoc ta realizowana jest w różnych formach, zwłaszcza w ramach prawa rodzinnego i opiekuńczego, systemu ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej. Zasadniczym celem udzielania pomocy rodzinie jest ochrona wychowujących się w niej dzieci. Współcześnie pomoc społeczna dokłada wszelkich starań,

aby zapewnić dzieciom wychowanie w rodzinie naturalnej. Wspiera się rodziny dysfunkcyjne w rozwiązywaniu problemów, by mogły one wypełniać przypisane im zadania opiekuńcze – wychowawcze. Nade wszystko jednak bierze się pod uwagę dobro dziecka i jego prawa.

Udzielana pomoc powinna mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny, w szczególności powinna ona uwzględniać prawa dziecka do:

- wychowania w rodzinie i powrotu do rodziny naturalnej,
- zapewnienia stabilnego środowiska wychowawczego,
- utrzymywania osobistych kontaktów z rodziną,
- ochrony godności i prywatności oraz ochrony przed karaniem i poniżającym traktowaniem,
- praktyk religijnych zgodnych z wola rodziców i potrzebami dziecka,
- kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań oraz zabawy i wypoczynku,
- pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia,
- dostępu do informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą (art. 70 ust. 3 u.p.s.).

Chroniąc podmiotowość prawną dziecka, ustawa nawiązuje do postanowień Konwencji Praw Dziecka. Konwencja z 1989r. jest uznawana za swoistą konstytucję praw dziecka. Stanowi ona, że dziecko jest uprawnione do korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności, a ponadto ustanawia prawa przysługujące tylko dzieciom, takie jak: prawo do wychowania w swojej rodzinie, prawo do wypoczynku, czasu wolnego, uczestnictwa w zabawach i zajęciach rekreacyjnych. Podkreśla prawo dziecka do nauki oraz wagi kształcenia w procesie rozwoju.

Konwencja nakazuje upodmiotowienie dziecka, traktowanie go jako człowieka, a nie przyszłego człowieka. Stąd ważne jest wysłuchiwanie dziecka i branie pod uwagę jego opinii. W konsekwencji wyrażony został stanowczy zakaz wszelkich przejawów dyskryminacji i wyzysku dzieci.

W przytoczonej wcześniej definicji rodziny podstawowe znaczenie odgrywają więzy pokrewieństwa. W pojęciu rodziny, zamieszczonym w ustawie o pomocy społecznej, najważniejsze znaczenie ma pozostawanie w faktycznej wspólnocie, pokrewieństwo natomiast odgrywa drugorzędna rolę. Dla przypomnienia, zgodnie z art. 6 pkt 14 u.p.s. rodzinę tworzą osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące gospodarujące.

Rodzina jako podmiot ochrony wielokrotnie jest wymieniona w ustawie, w szczególności odnosi się do niej zasady i cele pomocy społecznej. Pomoc ta ma umożliwić rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać samodzielnie, ma na celu wspieranie rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadaniem pomocy społecznej jest doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia rodzin i ich integracji ze środowiskiem, rodziny zaś są zobowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich problemów. Brak współdziałania rodzin, marnotrawienie przyznanej pomocy lub własnych zasobów, jak również dysproporcje między rzeczywistą a udokumentowaną sytuacją majątkową rodziny mogą być powodem odmowy przyznania pomocy lub jej zaprzestania. Wśród świadczeń, które ustawodawca kieruje również do rodziny, należy wymienić: zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy, pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie, prace socjalne, poradnictwo, interwencje kryzysowe, a także dostarczenie posiłku, schronienia i ubrania. Ponadto ustawa przewiduje specjalne formy pomocy skierowane wyłącznie do rodzin.

Na podstawie art. 112 ust. 13. ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.) Rada Powiatu w związku z przedkładanym przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie wykazem potrzeb w rocznym opisowym sprawozdaniu z działalności, wdraża powiatowe programy pomocy społecznej.

I. ZAŁOŻENIA DO PROGRAMU

Głównym celem niniejszego programu jest zbudowanie zintegrowanego i kompleksowego systemu oparcia społecznego dla dziecka i rodziny w powiecie wyszkowskim.

W sytuacjach, gdy rodzina nie jest w stanie poradzić sobie z problemami; nie może, nie potrafi bądź nie chce zajmować się dzieckiem zachodzi konieczność udzielenia pomocy, wsparcia zewnętrznego lub interwencji. W takiej sytuacji, w myśl konstytucyjnej zasady pomocniczości, dziecko ma prawo do pomocy, w tym pieczy zastępczej: „Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych”,¹ tak stanowi Konstytucja RP (art. 72 ust. 2). Konwencja o prawach dziecka zobowiązuje Państwa-Strony do zapewnienia specjalnej ochrony i pomocy dzieciom czasowo lub stale pozbawionym środowiska rodzinnego lub nie mogącym, ze względu na swe dobro, w nim przebywać (art. 20).² Przepisy te podkreślają rangę i znaczenie praw dziecka, w tym do pieczy zastępczej.

Konieczność ingerencji państwa w sferę uprawnień rodziców rodzi jednak swoisty konflikt z prymatem rodziców w wychowaniu dzieci i zasada autonomii rodziny od wpływów zewnętrznych, dlatego Konwencja o Prawach Dziecka określa przyczyny umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej i zaleca je do sytuacji, gdy:

- dzieci zostały pozbawione pieczy rodziców z przyczyn związanych z niewłaściwą (patologiczną) relacją pomiędzy rodzicami a dziećmi (np.: śmierć rodziców, choroba uniemożliwiająca opiekę, kara więzienia, orzeczenia sądu dla nieletnich o ograniczeniu władzy z powodu demoralizacji nieletniego itp.);
- wynikają one z nagannego sposobu sprawowania przez rodziców pieczy nad dzieckiem, tj. gdy rodzice nie wywiązują się należycie z zadań względem dziecka.

Zasady dotyczące umieszczenia dziecka w środowisku pozarodzinnym na gruncie prawa europejskiego określa szczegółowo Rezolucja nr 77(33) w sprawie umieszczenia dzieci poza rodziną z dnia 3 listopada 1977r. Komitetu Ministrów Rady Europy. Rezolucja zaleca poszczególnym krajom oparcie systemu pozarodzinnej opieki nad dzieckiem o zasady:

- unikania, w miarę możliwości, umieszczenia dziecka poza rodziną, z prymatem pomocy rodzinie, z dostosowaniem form udzielanej pomocy do problemów i potrzeb rodziny (jest to podkreślenie rangi profilaktyki i wsparcia rodzin dysfunkcyjnych);

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 1997r., Nr 78, poz. 483)

- wnioskowania o umieszczenie dziecka poza rodzina, z równoległym uruchomieniem działań na rzecz pomocy rodzinie w rozwiązaniu jej problemów (umieszczenie dziecka poza rodzina jest warunkowane jednoczesnym podjęciem pracy socjalnej na rzecz rodziny);
- uznania umieszczenia dziecka poza rodzina za sytuacje wyjątkowa, dopuszczalna tylko po wyczerpaniu i bezskuteczności innych działań (zasada autonomii rodziny, zasada pomocniczości).

Z przepisów i standardów prawa dotyczących dziecka i rodziny można wyprowadzić dyrektywy oddziaływania wobec rodzin nienależycie sprawujących pieczę nad dziećmi:

- bez koniecznej potrzeby nie należy ingerować w życie rodziny;
- jeżeli interwencja jest konieczna należy chronić dobro dziecka – udzielając wsparcia całej rodzinie;
- głównym celem umieszczenia dziecka poza rodzina powinno być doprowadzenie do sytuacji umożliwiającej powrót dziecka do rodziny;
- dziecko pozostające poza rodzina powinno być umieszczone w rodzinnych formach pieczy;
- dziecko przebywające poza rodzina powinno mieć kontakt z rodzicami;
- tylko w sytuacji, gdy postawa rodziców nie gwarantuje powrotu należy umieszczać dzieci w trwałym środowisku zastępczym.

Powyższe zasady prawa rodzinnego jednoznacznie ograniczają możliwości ingerencji w rodzinie do sytuacji uzasadnionych, określonych stosownymi przepisami prawa i wyjątkowych. Granica prawna interwencji w rodzinie jest przekonanie, że zostało naruszone dobro dziecka lub przepisy rangi ustawy. Jednak zanim dojdzie do interwencji w rodzinie ma ona prawo oczekiwać, że ktoś w porę dostrzeże jej problemy i udzieli adekwatnej do nich pomocy.

Prawo dziecka do pieczy zastępczej jest prawem subsydiarnym wobec prawa dziecka do życia w rodzinie. Trwale umieszczenie dziecka w opiece zastępczej jest sytuacją wyjątkową i ograniczoną.

Przedstawione powyżej podstawowe standardy i zasady prawa dotyczące dziecka pozbawionego opieki rodzicielskiej powinny być punktem odniesienia i podstawa (wartościująca) systemu pomocy rodzinie i dziecku.

W „Programie pomocy rodzinie i dziecku w powiecie wyszkowskim na lata 2010-

² Konwencja o prawach dziecka (Dz.U. z 1991r., Nr120, poz.526z późn. zm.)

2015” za priorytetowe uznaje się:

- wspieranie rodziny poprzez wielokierunkowe wzmocnienie jej w pełnieniu funkcji opiekunczo-wychowawczych,
- tworzenie optymalnych warunków rozwoju dla dzieci i młodzieży wychowujących się w rodzinach biologicznych oraz w różnych formach rodzinnej opieki zastępczej.

I.1. Ochrona i wsparcie rodziny naturalnej

Pomoc rodzinie i dziecku powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest aby powstały zespoły koordynujące prace poszczególnych wyspecjalizowanych instytucji (pomoc społeczna, szkoła, sąd, policja, służba zdrowia itp.) lub system współpracy przy podejmowaniu decyzji dotyczącej dziecka i rodziny.

Obecnie brak jest skutecznych rozwiązań systemowych. Nieliczne pozytywne przykłady budowania sieci współpracy nie zmieniają faktu, że dominuje model realizacji własnych ustawowych zadań przez poszczególne instytucje. Brak jest wyspecjalizowanych środowiskowych służb pomocy i wsparcia, które reagowałyby w sytuacjach potencjalnego zagrożenia dziecka, wychodziłyby z ofertą pomocy i wsparcia do rodzin z grupy ryzyka. System wizyt patronazowych pielęgniarek środowiskowych oraz obowiązkowe bilanse zdrowia i szczepienia to najczęściej jedyne formy kontaktu z rodzinami zagrożonymi do czasu objęcia dziecka obowiązkiem szkolnym. To stanowi za mało, by skutecznie chronić dzieci przed zagrożeniami.

Dominujący model wychowania dzieci w rodzinach jedno, najwyżej dwupokoleniowych wymaga oparcia wychowania dzieci o lokalne instytucje wspomagające w tym żłobki i przedszkola.

W przypadku rodzin niewydolnych wychowawczo zagrożonych patologiami, w ramach pomocy i wsparcia należy rozwijać usługi opiekuńcze świadczone w rodzinie, proponować udział dzieci w zajęciach świetlicowych, klubowych, różnych formach wsparcia pozalekcyjnego wyrównujących dzieciom szanse edukacyjne. Pomagać dzieciom w dostępie do świadczeń zdrowotnych i specjalistycznych poradni.

Miejsce realizacji Programu: Teren Powiatu Wyszowskiego

Czas realizacji: lata 2010-2015

Adresaci Programu: rodziny biologiczne, rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze, usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych, osoby zagrożone niedostosowaniem społecznym i znajdujące się w sytuacji kryzysowej, cudzoziemcy, kadra pomocy społecznej.

Koordynator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszowie

Zródła finansowania: środki własne powiatu, środki samorządów gminnych, środki własne jednostek organizacyjnych powiatu, dotacje celowe, środki pozyskane ze źródeł zewnętrznych, w tym z Funduszy Europejskich.

Partnerzy: administracja samorządowa, ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu, Powiatowy Urząd Pracy w Wyszowie, placówki oświatowe, placówki pomocy społecznej, Sąd Rejonowy w Wyszowie Wydział III Rodzinny i Nieletnich, policja, organizacje pozarządowe, służba zdrowia, wolontariusze, lokalne media.

II. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOLECZNYCH NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO W OBSZARZE POMOCY SPOLECZNEJ

W powiecie wyszkowskim zamieszkuje 73 796 mieszkańców³. Ogólna liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wyszkowie wynosi 4 161, z których 1 936 stanowią kobiety⁴. Według stanu na dzień 30.11.2009 r. stopa bezrobocia w powiecie wynosiła 14,8 %.

II.1. Infrastruktura

Na szczeblu samorządu gminnego zadania z zakresu pomocy społecznej realizują ośrodki pomocy społecznej.

Na terenie powiatu wyszkowskiego funkcjonuje:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Branszczyku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Długosiodle,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzasniku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somiance,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyszkowie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zabrodziu.

Świadczenia udzielane przez pomoc społeczną są różnorodne. Obejmują pomoc pieniężną i świadczenia niepieniężne udzielane przez ośrodki pomocy społecznej w ramach zadań własnych i zleconych gminom przez administrację rządową.

Zadania własne finansowane są ze środków gminy. Natomiast pomoc w ramach zadań zleconych finansowana jest z budżetu państwa.

Z informacji uzyskanej z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu wyszkowskiego wynika, że jako powody przyznanej pomocy w pierwszej kolejności wymienione zostały: ubóstwo, długotrwała przewlekła choroba, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

³ Według danych Wydziału Ewidencji Ludności w poszczególnych gminach, stan na dzień 31.12.2009r.

⁴ Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wyszkowie, stan na dzień 30.11.2009 r.

Tabela nr 1. Powody przyznawania pomocy przez Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu wyszkowskiego w 2009 roku.

Lp.	Powody przyznawania pomocy	Liczba rodzin	
		Ogółem	w tym: na wsi
1	Ubóstwo	1662	1140
2	Sieroctwo	6	4
3	Bezdomność	14	8
4	Potrzeba ochrony macierzyństwa	274	265
	w tym: wielodzietność	208	201
5	Bezrobocie	546	539
6	Niepelnosprawność	742	499
7	Długotrwała lub ciężka choroba	888	677
8	Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	537	423
	w tym:	227	142
	- rodziny niepełne	145	118
9	Przemoc w rodzinie	16	11
10	Alkoholizm	160	124
11	Narkomania	4	1
12	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	42	16
13	Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo – wychowawcze	0	0
14	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0
15	Zdarzenie losowe	17	15
16	Sytuacja kryzysowa	9	8
17	Kłeska żywiołowa lub ekologiczna	0	0

Zródło: Sprawozdania Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu wyszkowskiego za 2009 rok

W celu wsparcia funkcji opiekuńczych rodziny, dzieci są obejmowane opieką i wychowaniem w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego. Na terenie powiatu wyszkowskiego funkcjonują niżej wymienione placówki o zasięgu gminnym.

Tabela nr 2: Placówki opiekunczo-wychowawcze wsparcia dziennego funkcjonujące na terenie poszczególnych gmin powiatu wyszkowskiego

Lp.	Nazwa placówki	Organ prowadzący
1.	Srodowiskowe Ognisko Wychowawcze	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Wyszkowie
2.	Swietlica Socjoterapeutyczna „Słoneczna”	Samorząd Gminy w Wyszkowie
3.	Swietlica dla dzieci przy Parafii Sw. Rodziny w Wyszkowie	Stowarzyszenie Pomocy Rodzinom w Wyszkowie
4.	Swietlica Srodowiskowa Gminnego Ośrodka Kultury w Somiance	Urząd Gminy w Somiance
5.	Swietlica Srodowiskowa w Jackowie Górnym	Urząd Gminy w Somiance
6.	Swietlica Srodowiskowa w Ostrowach	Urząd Gminy w Somiance
7.	Swietlica Srodowiskowa w Popowie Koscielnym	Urząd Gminy w Somiance
8.	Swietlica Srodowiskowa w Barcicach	Urząd Gminy w Somiance
9.	Swietlica Srodowiskowa w Skorkach	Urząd Gminy w Somiance
10.	Swietlica Srodowiskowa w Wólce Somiankowskiej	Urząd Gminy w Somiance
11.	Swietlica Srodowiskowa w Woli Mystkowskiej	Urząd Gminy w Somiance
12.	Swietlica Srodowiskowa funkcjonująca przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Długosiodle

Zródło: Opracowania własne PCPR

Największa infrastruktura placówek opiekunczo-wychowawczych wsparcia dziennego zlokalizowana jest na terenie gminy Somianka.

Liczba placówek opiekunczo-wychowawczych wsparcia dziennego nie zaspokaja potrzeb mieszkańców powiatu wyszkowskiego.

Od 2004 r. obserwuje się przesunięcie zadań zleconych przez administrację rządową na szczebel samorządu powiatowego i gminnego jako zadań własnych. W związku z tym różnorodność i wysokość świadczonej pomocy znacznie uzależniona jest od zamożności powiatów i gmin.

Na szczeblu powiatu wyszkowskiego zadania z zakresu pomocy społecznej i rehabilitacji społecznej realizowane są przez :

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszkowie;

- Wielofunkcyjna Placówkę Opiekunczo –Wychowawcza w Debinkach;
- Dom Pomocy Społecznej w Branszczyku dla osób dorosłych przewlekle somatycznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie – działający jako jednostka organizacyjna powiatu;
- Dom Pomocy Społecznej w Niegowie dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie – prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Benedyktynek Samarytanek Krzyża Chrystusowego na zlecenie powiatu wyszkowskiego;
- Dom Pomocy Społecznej „Fiszor” w Gaju dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie – prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Benedyktynek Samarytanek Krzyża Chrystusowego na zlecenie powiatu wyszkowskiego;
- Warsztaty Terapii Zajęciowej w Wyszku – prowadzone na zlecenie powiatu przez PSOUU Kolo w Wyszku.

Ponadto o zasięgu ponadlokalnym działają prywatne placówki całodobowego pobytu dla osób starszych niezdolnych do samodzielnej egzystencji. Są to:

- Prywatny Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Zakonnych w Loretto z liczbą miejsc 50;
- Dom Emeryta w Branszczyku prowadzony przez księży Orionistów z liczbą miejsc 80.

Kierowanie do domów prywatnych odbywa się na podstawie odrębnych przepisów. Powiat nie uczestniczy w przekazywaniu środków finansowych na ich funkcjonowanie.

Na terenie Powiatu Wyszkowskiego w obszarze pomocy społecznej funkcjonują następujące stowarzyszenia i organizacje pozarządowe:

- Wyszkowskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „WAZNA RÓŻA”,
- Stowarzyszenie „POMÓŻ DZIECIOM”,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Uczniów Niepełnosprawnych w Zespole Szkół „PROMYK”,
- Polski Związek Niewidomych Zarząd Kola Terenowego,
- Polski Związek Głuchych Kolo Terenowe w Ostrowi Mazowieckiej,
- Stowarzyszenie Chorych Na Cukrzyce Kolo w Wyszku,
- Wyszkowski Ruch Wspierania Przedsiębiorczości,

- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Sportu, Turystyki, Kultury, Rekreacji, Ochrony Zdrowia i Środowiska „UNIVERSUM”,
- Klub „AMAZONEK” w Wyszku
- Stowarzyszenie POMOCY RODZINOM,
- Fundacja „Idzik”,
- Stowarzyszenie Rodzin Katolickich,
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Wyszku,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Niezaradnych Życiowo „ZAWSZE RAZEM”,
- Polskie Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Kolo w Wyszku,
- Klub Abstynenta „ARKA”,
- Stowarzyszenie „PROMENADA”,
- Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „WIATRAK”,
- Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy w Wyszku.

II. 2. Charakterystyka kadry w jednostkach realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej na szczeblu samorządu powiatowego

Ogółem w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej jest zatrudnionych 313 osób, w tym:

- w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie 16 osób,
- w Domu Pomocy Społecznej w Branszczyku 124 osoby,
- w Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci w Niegowie 77 osoby,
- w Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci „Fiszor” w Gaju 62 osoby,
- w Wielofunkcyjnej Placówce Opiekunczo-Wychowawczej w Debinkach 34 osoby.

II. 3. Rodzinna opieka zastępcza

Rodzinne formy opieki zastępują pierwotnie sprawowaną przez rodziców biologicznych. Do tej formy zalicza się rodziny zastępcze oraz placówki opiekunczo-wychowawcze typu rodzinnego.

Dzieciom pozbawionym czesciowo lub calkowicie opieki rodzicielskiej Starosta Powiatu zapewnia opieke i wychowanie w rodzinie zastepczej.

Rodziny zastepcze zapewniaja dziecku warunki rozwoju i wychowania odpowiednio do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju.

Tabela nr 3. Rodziny zastepcze funkcjonujace na terenie powiatu wyszkowskiego w latach 2004-2009.

Rok	Rodziny spokrewnione z dzieckiem	Rodziny niespokrewnione z dzieckiem	Zawodowe niespokrewnione rodziny zastepcze w tym:			Ogółem
			wielodzietne	specjalistyczne	o charakterze pogotowia rodzinnego	
2004	58	4	1	-	1	64
2005	64	2	1	-	1	68
2006	58	2	1	-	1	62
2007	59	5	-	-	1	65
2008	59	6	-	-	1	66
2009	57	6	1	-	1	65

Zródło: Opracowania wlasne PCPR

W latach 2004 – 2009 nie utworzono niespokrewnionej zawodowej rodziny zastepczej specjalistycznej. Od 2004 roku funkcjonuje tylko jedna zawodowa niespokrewniona rodzina zastepcza o charakterze pogotowia rodzinnego.

W 2009 roku jedna rodzina niespokrewniona z dzieckiem przekształcila sie w rodzinie zawodowa wielodzietna.

Rodziny zastepcze niespokrewnione sa najbardziej pozadana forma opieki zastepczej. Rodzicami zastepczymi sa osoby przeszkolone, posiadajace wiedze i umiejetnosci potrzebne w pelnieniu funkcji rodzinnej opieki zastepczej.

Tabela nr 4. Dzieci przebywające w rodzinach zastępczych w latach 2004-2009.

Rok	Dzieci w rodzinach spokrewnionych	Dzieci w rodzinach niespokrewnionych	Dzieci w zawodowych niespokrewnionych rodzinach zastępczych		
			wielodzietnych	specjalistycznych	o charakterze pogotowia rodzinnego
2004	75	8	5	-	4
2005	85	2	5	-	5
2006	78	2	5	-	7
2007	68	7	-	-	8
2008	76	8	-	-	6
2009	72	8	3	-	8

Zródło: Opracowania własne PCPR

W latach 2004 – 2009 liczba dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych utrzymuje się na podobnym poziomie. Wzrasta liczba dzieci umieszczonych w zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego.

W związku z tym, w sytuacji gdy istnieje konieczność zapewnienia bezpieczeństwa dziecku i umieszczenie go w środowisku poza rodzinnym, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie poszukuje dla dziecka pochodzącego z terenu powiatu wyszkowskiego, rodziny zastępczej funkcjonującej na terenie innych powiatów. W takiej sytuacji Starostowie podpisują porozumienia w sprawie umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej i wysokości wydatków na utrzymanie dziecka pochodzącego z terenu Powiatu Wyszkowskiego przebywającego w rodzinie zastępczej na terenie innego powiatu.

Tabela nr 5. Dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych na podstawie zawartych pomiędzy powiatami porozumien.

Rok	Dzieci pochodzące z terenu powiatu wyszkowskiego umieszczone na terenie innych powiatów	Dzieci pochodzące z innych powiatów umieszczone w rodzinach zastępczych na terenie powiatu wyszkowskiego
2004	0	0
2005	1	2
2006	4	0
2007	5	1
2008	6	6
2009	17	11

Zródło: Opracowania własne PCPR

W powiatach systematycznie wzrasta liczba dzieci wymagających umieszczenia w rodzinie zastępczej, co świadczy o ogólnokrajowym problemie związanym z pozyskiwaniem kandydatów na rodziców zastępczych.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami ograniczyła się liczba dzieci mogących przebywać w zawodowej niespokrewnionej rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego do 3. Poza tym brak jest uregulowań prawnych dających prawa, a nie tylko obowiązki rodziców zastępczych w stosunku do powierzonych dzieci.

Tabela nr 6. Sytuacja rodzinna dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych w latach 2004-2009.

Rok	Sieroctwo zupełne	Sieroctwo niepełne	Sieroctwo społeczne
2004	14	23	55
2005	13	25	59
2006	11	20	61
2007	10	13	60
2008	7	15	44
2009	7	19	65

Zródło: Opracowania własne PCPR

Głównym powodem umieszczania dzieci w rodzinach zastępczych jest sieroctwo społeczne spowodowane ubóstwem, bezrobociem, uzależnieniami, bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych lub przewlekła choroba rodziców biologicznych.

W rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu wyszkowskiego wychowywane są również dzieci niepełnosprawne.

Tabela nr 7. Dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności.

Rok	Liczba dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności
2004	6
2005	6
2006	5
2007	6
2008	2
2009	6

Zródło: Opracowania własne PCPR

Na terenie powiatu wyszkowskiego istnieje potrzeba utworzenia zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem rodziny zastępczej specjalistycznej, posiadającej odpowiednie kwalifikacje do opieki i wychowywania dziecka niepełnosprawnego.

Tabela nr 8. Rodziny zastępcze nowo tworzone w powiecie wyszkowskim w latach 2004-2009.

Rok	Rodziny spokrewnione z dzieckiem	Rodziny niespokrewnione z dzieckiem	Zawodowe niespokrewnione rodziny zastępcze w tym:			Ogółem
			wielodzietne	specjalistyczne	o charakterze pogotowia rodzinnego	
2004	5	3	-	-	-	8
2005	9	-	-	-	-	9
2006	2	-	-	-	-	2
2007	6	3	-	-	-	9
2008	10	1	-	-	-	11
2009	7	3	1	-	-	11

Zródło: Opracowania własne PCPR

Utworzenie nowej zawodowej niespokrewnionej rodziny zastępczej jest potrzeba wykazywana w planach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Nadal jednak na terenie

powiatu wyszkowskiego funkcjonuje tylko jedna zawodowa niespokrewniona rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego.

Tabela nr 9. Losy dzieci po pobycie w zawodowej niespokrewnionej rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego.

Rok	Powrót do rodziny biologicznej	Umieszczenie w rodzinie zastępczej		Adopcja	Umieszczenie w placówce opiekuńczo-wychowawczej
		spokrewnionej	niespokrewnionej		
2004	-	-	-	3	1
2005	-	1	-	-	-
2006	-	-	1	3	-
2007	-	1	2	-	2
2008	-	-	3	2	-
2009	-	-	3	2	-

Zródło: Opracowania własne PCPR

Tabela obrazuje, że po pobycie w zawodowej niespokrewnionej rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego dzieci nie wracają do rodziny biologicznej. Z doświadczeń Centrum wynika, że po czasowym pobycie w zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego nadal adoptowane są dzieci młodsze i zdrowe. Dzieci starsze trafiają najczęściej do placówki opiekuńczo-wychowawczej. Natomiast dzieci niepełnosprawne do adopcji zagranicznej.

Tabela nr 10. Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Rok	Liczba osób zgłaszających wole odbycia szkolenia	Liczba osób zakwalifikowanych do odbycia szkolenia	Liczba osób, które odbyły szkolenie	Liczba osób ustanowionych rodzina zastępcza
2004	12	5	3	1
2005	9	5	2	-
2006	1	1	-	-
2007	7	5	4	2
2008	8	2	2	3
2009	11	8	2	6

Zródło: Opracowania własne PCPR

W latach 2004-2009 widoczna jest różnica między liczbą osób zgłaszających wole pozostania rodzina zastępcza, a zakwalifikowanymi do szkolenia. Najczęściej powodem niezakwalifikowania do szkolenia i odbycia szkolenia jest niewystarczająca motywacja osób,

brak determinacji trwania w decyzji, jak również znaczna odległość osrodka szkolącego od miejsca zamieszkania kandydatów. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszkowie nie prowadzi szkolen kandydatów na rodziców zastępczych. Natomiast osoby chętne do pełnienia funkcji rodzin zastępczych kieruje do wybranego przez kandydatów osrodków adopcyjno-opiekunczych majacych swoje siedziby w innych powiatach.

Dodatkowe zatrudnienie kadry z uprawnieniami trenerów rodzin zastępczych zwiększyloby szanse na dotarcie do wiekszej liczby kandydatów na rodziców zastępczych, prowadzenia szkolen dla kandydatów na terenie powiatu wyszkowskiego oraz rozszerzyloby oferte szkolen specjalistycznych dla funkcjonujacych juz rodzin zastępczych.

Brak zintegrowanego systemu pomocy rodzinie i dziecku oraz prowadzenia wczesnej profilaktyki i szybkiego reagowania na problemy dziecka i rodziny takich instytucji jak osrodki pomocy społecznej, służba zdrowia, placówki edukacyjne, czesto skutkuje oddzieleniem dzieci od rodziców biologicznych. Dzieci umieszczane sa w rodzinach adopcyjnych, zastępczych lub placówkach opiekunczo-wychowawczych.

Z uwagi na powyzsze Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie otrzymuje do wykonania postanowienie sadu o umieszczeniu maloletniego w placówce opiekunczo-wychowawczej lub rodzinie zastępczej w momencie, gdy rodzina biologiczna jest w sytuacji kryzysowej, wymagajacej wzmozonych dzialan do poprawienia jej funkcjonowania. Jest to czesto o wiele za późno, aby praca ta odniosla pozytywny skutek doprowadzajac do powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

Czesto powodem umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej lub placówce opiekunczo-wychowawczej jest trudna sytuacja materialno-bytowa rodziny biologicznej skutkujaca zachowaniami ryzykownymi, uzaleznieniem, dlugotrwała choroba, pozostawaniem bez zatrudnienia, bezradnoscia i trudnosciami w przystosowaniu do zycia społecznego.

Praca z rodzina biologiczna w sytuacji kryzysu jest trudna i dlugotrwała. Zmiana w wielu wypadkach jest niemozliwa ze wzgledu na dlugotrwały proces trwania kryzysu powodujacego poglebianie sie zachowan patologicznych. Dlatego tez praca z rodzina powinna byc rozpoczeta jak najwczesniej zanim dojdzie do sytuacji kryzysowej.

Cel ten mozna osiagnac poprzez utworzenie Powiatowego Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Pomocy Rodzinie i Dziecku. W sklad tego zespołu powinni byc powolani przedstawiciele następujacych instytucji: OPS, PCPR, służby zdrowia, placówek oswiatowych, sadu rodzinnego, policji.

II. 4. Całodobowe placówki opiekunczo- wychowawcze

Dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej powiat zapewnia opiekę i wychowanie w całodobowych placówkach opiekunczo-wychowawczych.

Tabela nr 11. Dzieci umieszczone w całodobowych placówkach opiekunczo-wychowawczych w latach 2004-2009.

Rok	Dzieci umieszczone w placówce interwencyjnej		Dzieci umieszczone w placówce socjalizacyjnej	Dzieci umieszczone w placówce rodzinnej	Ogólna liczba dzieci umieszczonych w danym roku kalendarzowym
	Pogotowie Opiekuncze w Ostrołecce, Izdebnie, Debinkach, Stoczku Lukowskim	Interwencyjn a Placówka Opiekuncza w Otwocku			
2004	9	-	4	-	13
2005	10	-	13	-	23
2006	10	1	14	-	25
2007	13	2	9	-	24
2008	12	-	10	1	23
2009	14	4	6	-	24

Zródło: Opracowania własne PCPR w Wyszkanie

W sprawach dotyczących umieszczania wychowanków z terenu powiatu wyszkowskiego w placówkach opiekunczo - wychowawczych PCPR współpracuje z Sadem Rejonowym w Wyszkanie Wydział III Rodzinny i Nietletnich, ośrodkami pomocy społecznej, szkołami, policja oraz innymi instytucjami pomocy społecznej, służba zdrowia, organizacjami pozarządowymi.

W przypadku umieszczenia dziecka w całodobowej placówce opiekunczo-wychowawczej na terenie innego powiatu, powiat wyszkowski zawiera porozumienie w sprawie umieszczenia dziecka w placówce oraz określenia wysokości ponoszonych na utrzymanie dziecka wydatków.

Na terenie powiatu wyszkowskiego znajduje się jedna placówka opiekunczo-wychowawcza całodobowego pobytu – Wielofunkcyjna Placówka Opiekunczo-Wychowawcza w Debinkach.

Organem prowadzącym placówkę jest Samorząd Powiatu Wyszkiego. Wielofunkcyjna Placówka Opiekunczo – Wychowawcza w Debinkach jest samodzielną jednostką organizacyjno – budżetową podporządkowaną bezpośrednio Zarządowi Powiatu. Nadzór pedagogiczny w odniesieniu do wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w placówkach opiekunczo – wychowawczych na podstawie

ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674, z późn. zm.) sprawuje Wojewoda.

Jest to placówka o zasięgu ponadlokalnym. Realizuje zadania placówki socjalizacyjnej i interwencyjnej. Do dnia 31.10.2006 r. ww. placówka funkcjonowała jako Dom Dziecka w Debinkach. W nowej strukturze Wielofunkcyjna Placówka Opiekunczo –Wychowawcza w Debinkach działa od 1 listopada 2006 r. W jej skład wchodzi: placówka socjalizacyjna (dom dziecka) i placówka interwencyjna (pogotowie opiekuncze).

Tabela nr 12. Liczba wychowanków przebywających w Wielofunkcyjnej Placówce Opiekunczo–Wychowawczej w Debinkach w latach 2004-2009.

Lp.	Powiat zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w placówce	2004	2005	2006	2007	2008	2009
1.	Garwolin	5	5	5	5	5	5
2.	Maków Mazowiecki	6	6	5	5	4	4
3.	Nowy Dwór Mazowiecki	5	5	5	3	-	-
4.	Ostrołęka	2	2	1	-	-	-
5.	Ostrów Mazowiecka	2	2	-	-	-	1
6.	Przasnysz	3	3	2	1	-	-
7.	Sierpc	2	2	-	-	-	-
8.	Wolomin	10	10	11	8	4	5
9.	Wyszków	12	20	32	41	31	46
10.	Warszawa	-	-	-	-	1	2
Ogółem		47	55	61	63	45	63

Zródło: Opracowania własne PCPR w Wyszkowie

W latach 2004-2009 zmniejszyła się liczba małoletnich z innych powiatów, przebywających w placówce. W 2007 roku wzrastała liczba wychowanków z Powiatu Wyszkowskiego. Powodem wzrostu liczby wychowanków pochodzących z powiatu wyszkowskiego jest przekształcenie WPO-W w Debinkach w placówkę łączącą dwa typy: socjalizacyjną i interwencyjną. Innym powodem jest zamykanie się powiatów wyłącznie na swoje potrzeby, co m.in. wiąże się z obowiązkiem osiagania wymaganych standardów

i ograniczeniem liczby wychowanków do 30. Wymagany standard należy osiągnąć do 2010 r. W 2008 roku oprócz zmniejszającej się liczby małoletnich z innych powiatów, dostrzec można również spadek liczby wychowanków z powiatu wyszkowskiego.

Tabela nr 13. Wychowankowie z terenu powiatu wyszkowskiego przebywający w Wielofunkcyjnej Placówce Opiekunczo – Wychowawczej w Debinkach w 2009 r.

Lp.	Gmina zgodna z właściwością zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w placówce	Liczba dzieci
1	Branszczyk	7
2	Długosiodło	3
3	Rzasnik	5
4	Somianka	-
5	Wyszków	25
6	Zabrodzie	6
Ogółem:		46

Zródło: opracowania własne

Z powyższej tabeli wynika, że z terenu Gminy Somianka w 2009 r. nie przebywały dzieci w Wielofunkcyjnej Placówce Opiekunczo-Wychowawczej. Największą liczbę stanowiły wychowankowie pochodzący z gminy Wyszków. Ogólnie zmalała liczba dzieci z poszczególnych gmin umieszczonych w placówce.

Wielofunkcyjna Placówka Opiekunczo-Wychowawcza w Debinkach oprócz dzieci z naszego terenu przyjmuje również dzieci z terenu innych powiatów. W 2009 r. przyjęto ogółem 3 dzieci pochodzących z terenu m.st. Warszawa, powiatu wołomińskiego i ostrowskiego.

Tabela nr 14. Sytuacja rodzinna wychowanków przebywających w WPO-W w Debinkach w 2009 r.

Rok	Sytuacja rodzinna wychowanków			ogółem
	sieroty biologiczne	pólsieroty	posiadające oboje rodziców (sieroty społeczne)	
2009	1	9	53	63

Zródło: Opracowania własne PCPR w Wyszkowie

Analogicznie jak w rodzinach zastępczych, w większości dzieci umieszczane w WPO-W w Debinkach są sierotami społecznymi. Rodzice biologiczni borykają się z podobnymi problemami jak rodzice biologiczni dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych. Dodatkowym problemem jest również brak możliwości pozyskania dla nich rodzinnych form opieki zastępczej.

Tabela nr 15. Sytuacja prawna wychowanków przebywających w WPO-W w Debinkach w 2009 r.

Rok	Sytuacja prawna wychowanków		
	dzieci z rodzin o ograniczonej władzy rodzicielskiej	dzieci z rodzin pozbawionych władzy rodzicielskiej	Ogółem
2009	55	8	63

Zródło: Opracowania własne PCPR w Wyszku

Większość rodziców dzieci przebywających w WPO-W w Debinkach ma ograniczoną władzę rodzicielską.

W związku z tym istnieje szansa na powrót dziecka do rodziców biologicznych. Cel ten można osiągnąć poprzez systematyczną i profesjonalną pracę kadry zatrudnionej w WPO-W we współpracy z różnymi instytucjami działającymi na szczeblu gminnym i powiatowym na rzecz pomocy rodzinie i dziecku.

Tabela nr 16. Wychowankowie opuszczający WPO-W w Debinkach.

Rok	Powody opuszczenia placówki				
	Powrót do rodziny naturalnej przed ukończeniem 18 r.z.	Umieszczenie w rodzinie zastępczej, adopcyjnej	Usamodzielnienie	Umieszczenie w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym	Przeniesienie do innej placówki opiekuńczo-wychowawczej
2007	2	3	7	5	1
2008	4	0	7	2	0
2009	5	4	8	5	2

Zródło: Opracowania własne PCPR w Wyszku

Dane przytoczone w powyższej tabeli wskazują na złożoność problemu i konieczność wypracowania prawidłowych metod wychowawczych i ustawicznej pracy z rodziną biologiczną, w celu zapobiegania umieszczaniu dzieci w młodzieżowych ośrodkach

wychowawczych i przenoszenia wychowanków do innych placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Całodobowy pobyt dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej powinien mieć charakter przejściowy, do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej, natomiast praca kadry powinna być przede wszystkim ukierunkowana na pracę z rodziną biologiczną i dzieckiem.

Bezwzględnie koniecznym jest również ustawiczne poszukiwanie różnych form opieki rodzicielskiej przez kadre zatrudnioną w WPO-W.

Ostatnio do częstych przypadków należy fakt, że małoletni z uwagi na wysoką demoralizację umieszczani są w Młodzieżowych Ośrodkach Wychowawczych. Młodzież z powodu nagminnych ucieczek zostaje skreślana z listy wychowanków MOW, a placówka opiekuńczo-wychowawcza ma obowiązek ponownego jej przyjęcia.

Z obserwacji wynika, że taka metoda jest mało skuteczna wychowawczo i wpływa demoralizująco na pozostałych wychowanków, w ten sposób zachęca innych do nagannego zachowania. Problem wychowawczy nie zostaje rozwiązany ale pogłębia się i wymaga zwiększonej, intensywnej pracy zatrudnionej kadry.

II. 5. Średni miesięczny koszt utrzymania wychowanka w placówce

Zgodnie z 25rt. 86 ust. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.) Starosta Powiatu ustala średni miesięczny koszt utrzymania w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej i ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do dnia 31 marca danego roku.

Średni miesięczny koszt utrzymania w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej stanowi kwotę rocznych kosztów działalności placówki wynikająca z utrzymania dzieci, z roku poprzedniego, bez kosztów inwestycyjnych, wydatków bieżących na remonty i zakupy związane z realizacją programu naprawczego, powiększona o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjęty w ustawie budżetowej na dany rok kalendarzowy, podzielona przez liczbę miejsc, ustalona jako suma rzeczywistej liczby wychowanków w poszczególnych miesiącach roku poprzedniego w placówce.

Średni miesięczny koszt utrzymania wychowanka w Wielofunkcyjnej Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej w Debinkach w latach 2005-2008 przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 17. Sredni miesieczny koszt utrzymania w placówce w latach 2005 – 2009.

Sredni miesieczny koszt utrzymania w Wielofunkcyjnej Placówce Opiekunczo-Wychowawczej w Debinkach*				
2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
2.176,88 zł	2.525,21 zł	2.363,12 zł	2.982,21 zł	3.405,87 zł

*(do dnia 31.10.2006 r. placówka funkcjonowała jako Dom Dziecka w Debinkach).

Zródło: Zarządzenia Starosty Powiatu Wyszowskiego w sprawie ustalenia sredniego kosztu utrzymania wychowanka w Wielofunkcyjnej Placówce Opiekunczo-Wychowawczej w Debinkach

Analiza kosztów utrzymania dziecka w placówce opiekunczo-wychowawczej oraz rodzinach zastępczych i rodzinie biologicznej jednoznacznie wskazuje, że najwyższa kwota trzeba przeznaczyć na utrzymanie dziecka w placówce.

W celu zarejestrowania placówki przez Wojewode Mazowieckiego do końca 2007 r. został opracowany Program Naprawczy Wielofunkcyjnej Placówki Opiekunczo-Wychowawczej. Program ten został zatwierdzony przez Zarząd Powiatu i złożony w Wydziale Polityki Społecznej w Warszawie.

Na terenie powiatu wyszkowskiego nie funkcjonuje całodobowa placówka opiekunczo-wychowawcza dla dzieci poniżej 3 lat. W związku z tym występują problemy z wykonaniem postanowien sądu o umieszczeniu dziecka w przedziale wiekowym 0-3 w środowisku pozarodzinnym.

Dotychczas potrzeby powiatu wyszkowskiego zabezpieczała Interwencyjna Placówka Opiekuncza w Otwocku. Obecnie placówka została przekształcona i pojawił się problem z zapewnieniem całodobowej opieki małemu dziecku. Dlatego też zasadnym jest utworzenie na terenie powiatu wyszkowskiego Interwencyjnej Placówki Opiekunczej dla dzieci do lat 3.

Opracowana dokumentacja w sprawie dostosowania obiektu Bursy Szkolnej w Wyszku do potrzeb Wielofunkcyjnej Placówki Opiekunczo-Wychowawczej przewiduje stworzenie odpowiedniej bazy do rozszerzenia działalności WPO-W.

II. 6. Usamodzielniani wychowankowie opuszczający rodziny zastępcze i placówki opiekunczo-wychowawcze

Osoba, która osiągnęła pełnoletniość w rodzinie zastępczej, oraz osoba pełnoletnia opuszczająca placówkę opiekunczo-wychowawczą typu rodzinnego i socjalizacyjnego, dom

pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niedostosowanych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy zostaje objęta pomocą mająca na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem poprzez pracę społeczną, a także pomocą:

- pieniężna na kontynuowanie nauki w szkole,
- pieniężna na usamodzielnienie,
- na zagospodarowanie w formie rzeczowej.

Tabela nr 18. Liczba pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych.

Lp.	Rodzaj pomocy	Liczba osób					
		2004	2005	2006	2007	2008	2009
1.	Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	4	7	0	2	2	5
2.	Pomoc pieniężna kontynuowanie nauki	40	40	35	34	26	22
3.	Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	1	2	7	5	4	10
Ogółem:		45	49	42	41	32	37

Zródło: Opracowania własne PCPR

Tabela nr 19. Liczba usamodzielnianych wychowanków opuszczających placówki opiekunczo-wychowawcze w latach 2004 - 2009.

Lp.	Rodzaj pomocy	Liczba osób					
		2004	2005	2006	2007	2008	2009
1.	Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	4	1	1	1	3	2
2.	Pomoc pieniężna kontynuowanie nauki	9	10	12	13	9	6
3.	Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	7	1	3	3	1	-
Ogółem:		20	12	16	17	13	8

Zródło: Sprawozdanie z działalności PCPR

Na podstawie przeprowadzonej przez PCPR diagnozy zostały określone główne problemy usamodzielnianych wychowanków, opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekunczo-wychowawcze, wśród których należy wymienić:

- trudności adaptacyjne w środowisku,
- trudności z uzyskaniem samodzielnego mieszkania, w tym mieszkania chronionego,
- trudności z uzyskaniem zatrudnienia,
- brak motywacji do nauki,
- brak umiejętności autoprezentacji, poszukiwania zatrudnienia, zachowania asertywnego,
- brak dodatkowych umiejętności, udokumentowanych szkoleń, kursów,
- brak rzeczywistego wsparcia ze strony rodziny, motywowania do osiągnięć,
- niechęć do podjęcia zatrudnienia na podstawie umowy o pracę.

Ze względu na trudną sytuację finansową pełnoletni wychowankowie opuszczający placówki opiekuńczo - wychowawcze i rodziny zastępcze nie są w stanie pokryć kosztów wynajmu mieszkania. W związku z brakiem mieszkań socjalnych, komunalnych i chronionych usamodzielniani wychowankowie powracają do domu rodzinnego. Zdarza się, że w środowisku rodziców naturalnych nie była podejmowana żadna praca socjalna, a dysfunkcje występujące w rodzinie pogłębiły się.

II. 7. Poradnictwo specjalistyczne

Na terenie powiatu wyszkowskiego nie ma wyodrębnionej jednostki poradnictwa specjalistycznego dla rodziny i dziecka.

Przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Wyszkowie działa poradnia rodzinna. W pozostałych gminach nielicznie działają punkty konsultacyjne.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszkowie świadczona jest pomoc specjalistyczna przez psychologa i prawnika dla mieszkańców powiatu. Jednak nie jest to wystarczające i nie zaspokaja potrzeb mieszkańców powiatu.

Tabela nr 20. Poradnictwo specjalistyczne prowadzone przez psychologa

Obszar udzielanej pomocy	Ilość udzielanych porad				
	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009
Ubóstwo	43	83	36	80	62
Sieroctwo	73	66	37	81	39
Sieroctwo „społeczne”	89	101	124	124	101
Niepelnosprawność	67	60	78	59	66
Długotrwała i ciężka choroba	55	69	96	92	44

Przemoc w rodzinie	49	87	149	162	76
Potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności	56	65	148	146	79
Bezradność w sprawach opiekuńczych i wychowawczych	151	151	217	207	147
Brak przystosowania do życia młodzieży	14	105	150	96	106
Alkoholizm	49	74	150	143	81
Zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe	61	17	23	43	44
Problemy szkolne	102	107	164	143	107
Bezrobocie	60	79	99	105	67
Problemy małżeńskie	-	34	57	37	50
Zaburzenia psychiczne	-	15	18	110	63
Konflikty w rodzinie	-	14	64	46	136

Zródło: Opracowania własne PCPR

Łącznie w roku 2009 z porad psychologa skorzystało ok. 270 osób, w tym udzielono 60 porad psychologicznych w miejscu zamieszkania rodzin zastępczych i dzieci oraz rodziców biologicznych.

Porady psychologiczne zostały zrealizowane w następujących zakresach:

1. Wsparcie dla bezrobotnych realizowane poprzez doradztwo psychologiczne, ze szczególnym uwzględnieniem wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.
2. Porady psychologiczne i terapia podtrzymująca dla rodzin zastępczych i rodzin naturalnych, konsultacje indywidualnych przypadków w środowisku.
3. Praca z rodzinami zastępczymi wraz z dzieckiem i z rodzinami biologicznymi w celu przygotowania dziecka do powrotu do rodziców naturalnych.
4. Przyjmowanie interesantów i świadczenie im usług w zakresie poradnictwa specjalistycznego poprzez realizowanie procesów diagnozowania, profilaktyki oraz terapii podtrzymującej.
5. Systematyczna pomoc rodzinom dysfunkcyjnym oraz osobom samotnym.
6. Propagowanie zdrowego stylu życia.
7. Prowadzenie szkoleń dla rodzin zastępczych oraz rodziców biologicznych.

Tabela nr 21. Porady prawne udzielone przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszkowie w latach 2005-2009:

Rok	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
Liczba udzielonych porad	54	129	246	90	29

Zródło: Opracowania własne PCPR

Ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych i analizy potrzeb wynika, że konieczne jest zabezpieczenie potrzeb związanych z interwencją kryzysową poprzez zapewnienie natychmiastowej, specjalistycznej pomocy psychologicznej, a w zależności od potrzeb – poradnictwa socjalnego lub prawnego, w sytuacjach uzasadnionych – schronienia do 3 miesięcy.

II. 8. Integracja cudzoziemców

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszkowie realizuje zadanie z zakresu administracji rządowej w formie pomocy cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, w zakresie indywidualnego programu integracji. Pomoc integracyjna obejmuje między innymi:

1. wypłatę świadczenia pieniężnego;
2. opłatę składki na ubezpieczenie zdrowotne;
3. prace socjalne;
4. poradnictwo specjalistyczne, w tym prawne i psychologiczne;
5. udzielenie informacji i wsparcia w kontaktach z innymi instytucjami i organizacjami.

Na terenie powiatu wyszkowskiego funkcjonuje Ośrodek dla Cudzoziemców w Pustych Łakach. Według stanu na dzień 31.12.2009 r. w Ośrodku przebywało 107 cudzoziemców, oczekujących na wydanie decyzji w sprawie nadania statusu uchodźcy.

W okresie 2008 – 2009 do Centrum wpłynęło 44 wnioski o udzielenie pomocy w ramach indywidualnego programu integracji. Wniosek złożyli cudzoziemcy, którym Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców odmówił nadania statusu uchodźcy i udzielił ochrony uzupełniającej.

Tabela nr 22. Indywidualnego program integracji, ze wzgledu na stan realizacji w latach 2008 - 2009.

Rok	Stan realizacji IPI			Razem
	Programy trwajace	Programy przerwane	Programy zakonczone	
2008	5	5	-	10
2009	15	10	7	32
Razem				42

Zródło: Opracowania własne PCPR

W latach 2008 - 2009 na terenie powiatu wyszkowskiego 42 cudzoziemców, posiadających ochronę uzupełniającą rozpoczęło realizację indywidualnego programu integracji. Indywidualny program integracji przerwało 15 osób, jednocześnie nie wywiązując się ze zobowiązań zapisanych w dokumencie.

Charakterystykę osób, objętych indywidualnym programem integracji przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 23. Programy w latach 2008 - 2009 – ze względu na liczbę osób w rodzinach

Lp.	Rok	Liczba IPI	Liczba osób w rodzinach		
			mężczyźni	kobiety	Dzieci
1	2008	10	8	5	8
2	2009	32	26	16	44
Razem:		42	34	21	52

Zródło: Opracowania własne PCPR

Wszyscy cudzoziemcy realizujący program mają obywatelstwo Federacji Rosyjskiej i są narodowości czeczeńskiej.

Tabela nr 24. Programy w latach 2008 - 2009 – wykształcenie, płeć i wiek uczestników programów.

L.p.	Wykształcenie	2008			2009		
		18-38 lat	39-50 lat	51 lat i więcej	18-38 lat	39-50 lat	51 lat i więcej
1	Podstawowe	7	-	-	8	2	-
2	Średnie	5	-	1	24	6	1
3	Wysze	-	-	-	-	-	-
4	Brak wykształcenia	-	-	-	2	-	-
Razem		12	-	1	-	-	-

Zródło: Opracowania własne PCPR

Poziom wykształcenia osób uwzględnionych w powyższej tabeli ustalono na podstawie deklaracji złożonych przez cudzoziemców, ponieważ żadna osoba nie przedstawiła dokumentów przetłumaczonych na język polski, które potwierdzałyby wykształcenie i kwalifikacje.

Dużym problemem dla cudzoziemców realizujących indywidualny program integracji jest wynajęcie mieszkania poza osrodkiem dla uchodźców. Problem ten dotyczył 17 osób, które wraz z rodzinami pozostawały w osrodku na odrębnych zasadach (w pierwszych miesiącach realizacji IPI). Pobyt w osrodku miał charakter tymczasowy, do czasu znalezienia mieszkania poza osrodkiem.

Kolejnym problemem w procesie integracji cudzoziemców jest brak możliwości zarejestrowania dzieci cudzoziemskich u lekarza podstawowej opieki zdrowotnej. Pomimo wolnych miejsc w poradniach, lekarze nie chcą rejestrować dzieci cudzoziemskich. Domniema się, iż przyczyną tego faktu są bariery pogładowe, brak rzeczowych informacji na temat pobytu i praw cudzoziemców na terenie RP. Toteż zasadnym byłoby wprowadzenie w tematykę szkoleń lekarzy POZ, elementów edukacji w wyżej omówionym zakresie.

Dużym ograniczeniem efektywnej pomocy cudzoziemcom jest brak organizacji pozarządowej zajmującej się bezpośrednio ich problemami. Toteż zwiększony jest nakład pracy realizatora indywidualnych programów integracyjnych na wyjaśnienie praw i zasad pobytu cudzoziemców na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Zarówno samym cudzoziemcom, jak i Polakom.

Reasumując można stwierdzić, że priorytetowym problemem jest brak odpowiednich warunków do integracji cudzoziemców, wynikających przede wszystkim z różnic międzykulturowych i religijnych.

II. 9. Projekt systemowy pn. „W aktywności siła”

Program Operacyjny Kapitał Ludzki Priorytet VII – Promocja Integracji Społecznej – Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji, stwarza powiatowemu centrum pomocy rodzinie i osrodkom pomocy społecznej możliwości ubiegania się o środki finansowe z Unii Europejskiej w ramach projektów systemowych.

PCPR w Wyszku od 2 czerwca 2008r. do 31 grudnia 2009 r. realizowało dwie edycje projektu systemowego pn. „W aktywności siła”.

Celem głównym projektu jest zwiększenie szans i przygotowanie do życia społecznego i zawodowego osób opuszczających rodziny zastępcze jak również aktywizacja społeczno-zawodowa osób niepełnosprawnych oraz cudzoziemców.

Tabela nr 25. Beneficjenci projektu systemowego pn. „W aktywności siła” w latach 2008-2009

Rok	Beneficjenci projektu systemowego „W aktywności siła”			
	Pełnoletni wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych	Cudzoziemcy z ochroną uzupełniającą	Osoby niepełnosprawne	Ogółem
2008 r.	7	0	32	39
2009 r.	8	4	32	44

Zródło: Opracowania własne PCPR

Projekt pn. „W aktywności siła” realizowany jest na podstawie podpisanej umowy z Mazowiecką Jednostką Wdrażania Projektów Unijnych z dnia 17 października 2008r.

Wymagany udział własny powiatu stanowi kwota odpowiadająca 10,5% wartości projektu.

Tabela nr 26. Środki finansowe wydatkowane na realizację projektu systemowego w latach 2008-2009 przez PCPR w Wyszкові

Wydatkowana kwota na realizację projektu „W aktywności siła”	
2008 r.	2009 r.
291.381,30 zł	546.421,38 zł

Zródło: Opracowania własne PCPR w Wyszкові

Dwuletnie doświadczenie w realizacji projektu pozwala na stwierdzenie, że aktywizacja zawodowa i integracja społeczna jest najbardziej skuteczną metodą przeciwdziałania zagrożeniu wykluczeniem społecznym. Poprzez stosowanie odpowiednich narzędzi beneficjenci projektu wyposażeni zostają w umiejętności aktywne poszukiwania pracy co zwiększa szanse na odnalezienie się na rynku pracy, wpływa na poprawę ich stanu zdrowia oraz lepszego funkcjonowania w środowisku społecznym. Natomiast PCPR tym samym pozyskuje wykwalifikowane kadry i dodatkowe wyposażenie administracyjno-biurowe. Dlatego też projekt przewidziany jest do realizacji zgodnie z podpisaną umową, tj. do 2013r.

II. 10. Partnerstwo na rzecz Rozwoju Lokalnego i Integracji Społecznej.

W kwietniu 2008r. PCPR w Wyszku podpisał umowę o przystąpieniu do Partnerstwa na Rzecz Rozwoju Lokalnego i Integracji Społecznej. Do partnerstwa przystąpiły następujące jednostki i organizacje pozarządowe: PCPR w Wyszku, OPS w Wyszku, Stowarzyszenie „Promenada”, PSOUU koło w Wyszku, Wielofunkcyjna Placówka Opiekuncko-Wychowawcza w Debinkach.

W ramach partnerstwa w latach 2009-2010 zorganizowano zabawy choinkowe.

W dniu 28 czerwca 2009 r. odbył się w Natalinie „Pokoleniowy Piknik Integracyjny” pod hasłem „Zróbmy coś dla siebie i dla naszych społeczności”. W pikniku wzięło udział około 400 osób. W organizacji imprezy zostali zaangażowani; władze samorządowe, harcerze, straż pożarna, straż miejska, policja, powiatowy urząd pracy, służba zdrowia, potencjalni pracodawcy, społeczność lokalna, różni wystawcy i organizatorzy integracyjnych zabaw i różnych atrakcji.

Uczestnikami imprez były osoby będące beneficjentami ww. instytucji i organizacji pozarządowych oraz społeczność lokalna.

II. 11. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Zadaniem Powiatu Wyszku jest jak najlepsze zaspokojenie zbiorowych potrzeb wspólnoty, która tworzą jego mieszkańcy. Działalność organizacji pozarządowych i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego znacząco wpływa na rozwój Powiatu.

Samorząd wspiera działania organizacji pozarządowych poprzez powierzanie im do realizacji ustawowych zadań powiatu. Zasady współpracy, zakres oraz formy realizacji tej współpracy, określa Program Współpracy Powiatu Wyszku z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art.3 ust.3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Pozwala to na inicjowanie i wspieranie przez Powiat Wyszku działalności tych organizacji i podmiotów oraz realizację przez nie zadań publicznych na rzecz społeczności lokalnej.

Powiat współpracuje z organizacjami pozarządowymi pozafinansowo:

- prowadzi bazy danych,
- serwis informacyjny,
- umożliwia organizowanie spotkań na bazie zasobów lokalnych powiatu.

W organizacjach najczęściej brakuje informacji, materiałów i osób mających wiedzę z zakresu zarządzania organizacją, zdobywania funduszy, pisania projektów, współpracy z podmiotami lokalnymi. Jest to niejednokrotnie efekt bardzo ograniczonego dostępu do szkoleń w zakresie księgowości, prawa, zarządzania, itp. Nie mając możliwości korzystania z takich narzędzi jak komputer, internet, poczta e-mail mają utrudniony dostęp do informacji o aktualnych dotacjach i możliwościach rozwoju, jak również promowania swojej działalności.

Współpraca samorządów z podmiotami nie zaliczanymi do sektora finansów publicznych nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków życia i jakości mieszkańców powiatu, ale również uzupełnia się, co pozwala na istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań.

Realizując cele polityki społecznej Ośrodki Pomocy Społecznej rozwijają niematerialne formy świadczeń, tj. poradnictwo, wolontariat, rozwój lokalnej demokracji nowatorska metoda Centrum Aktywności Lokalnej (CAL), inicjowanie grup samopomocowych i współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Centrum Aktywności Lokalnej to model funkcjonowania instytucji publicznej w środowisku lokalnym. Ma on służyć społeczności w tworzeniu poczucia przynależności do danego miejsca i grupy. Głównym celem CAL jest mobilizowanie mieszkańców do aktywnego działania na rzecz swojego środowiska lokalnego.

Jedną z form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu jest wolontariat. Od września 2001 roku OPS w Wyszku realizuje „Program wolontarystyczny w Ośrodku Pomocy Społecznej”. Nadrzędnym celem tego programu jest odbudowanie, bądź tworzenie więzi międzyludzkich, aktywizowanie potencjału i zasobów społeczności lokalnej. Jego istotą polega na łączeniu ludzi chętnych do niesienia pomocy i tych którzy jej potrzebują.

Uchwała Nr XXI/151/2008 z dnia 28 maja 2008 r. Rada Powiatu w Wyszku przyjęła Powiatowy Program Aktywności Lokalnej na lata 2008 – 2013. W powyższym dokumencie wyznaczono, jako „Cel strategiczny: Inicjowanie i rozwój społeczeństwa obywatelskiego i wolontariatu na terenie powiatu wyszkowskiego.”, który jest odpowiedzią na problemy społeczne występujące na terenie naszego powiatu: Kształtowanie postaw obywatelskich i rozwój działalności wolontariuszy w powiecie wzmocni sferę pozarządową oraz przyczyni się do realizacji nowatorskich rozwiązań i występowania o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.”

Celem nadrzednym Programu Aktywnosci Lokalnej jest realizowanie polityki integracji społecznej, zaleznej od inicjatyw obywatelskich oraz dialogu obywatelskiego, w kierunku ksztaltowania demokratycznego ladu społecznego w srodowisku lokalnym poprzez aktywizowanie i integrowanie lokalnej spolecznosci ze szczególnym uwzględnieniem osób, grup i srodowisk bedacych w procesie wykluczenia społecznego lub zagrozonych wykluczeniem społecznym.

Jako realizatorów programu przewidziano samorzady terytorialne, jednostki organizacyjne dzialajace sferze społecznej, organizacje pozarządowe, wspólnoty lokalne.

„Program pomocy rodzinie i dziecku” nie uwzględnia dzialan podejmowanych na rzecz osób niepełnosprawnych i poprawy bezpieczeństwa w powiecie wyszkowskim.

Powyzsze dzialania wpisane sa:

1. w „Program dzialan na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie wyszkowskim” uchwalonym Uchwala Nr XVI/93/2004 Rady Powiatu w Wyszkowie z dnia 26.03.2004 r.
2. w Powiatowy Program poprawy bezpieczeństwa obywateli i porzadku publicznego „Bezpieczne mazowieckie - bezpieczny powiat wyszkowski 2008- 2010”.

Dokonana na szczeblu powiatu wyszkowskiego analiza skutecnosci pomocy rodzinie i dziecku, wskazuje na trudnosc zwiazane z przywróceniem wlasciwych funkcji opiekunczo-wychowawczych rodzicom naturalnym.

Widoczna jest niewystarczajaca integracja i aktywizacja spolecznosci lokalnej, niewystarczajace wspóldzialanie przedstawicieli różnych instytucji dzialajacych na rzecz rodziny i dziecka. Problemy zwiazane z pelnym usamodzielnieniem wychowanków. Dziedziczenie biedy, brak perspektyw na mieszkanie i prace. Brak alternatywnych form rodzinnej opieki zastępczej. Niewystarczajace zaangażowanie gminnych osrodków pomocy w prace z rodzina poprzez profilaktyke. Ta sytuacja moze ulec zmianie, tylko wtedy gdy zostana wprowadzone nowe rozwiazania w systemie opieki zastępczej polegajace na:

- przekazaniu do gmin obowiazku ponoszenia odpowiedzialnosc finansowej za zapewnienie opieki dzieciom przebywajacym w spokrewnionych rodzinach zastępczych;
- koniecznosc stosowania wczesnej profilaktyki społecznej dla mlodych rodzin,
- wprowadzeniu poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wychowujacych maloletnie dzieci;

- rozszerzenie oferty organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

Działania te powinny zmierzać do zapewnienia rodzinie takiej pomocy, by w jej efekcie wyeliminować potrzebę umieszczenia dziecka poza rodziną biologiczną. W przypadku gdy zaistnieje potrzeba oddzielenia dziecka od rodziny spowodowanej jak najszybszego powrotu do niej.

Założenia obecnej polityki społecznej są celem i drogą dla realizacji zadań pomocy społecznej. Bez profilaktyki, innowacyjności, kooperacji sektorowej nie można mówić o jej nowoczesności. Obecnie przyjęte kierunki polityki społecznej kreując swoją nowoczesność, integrują i aktywizują społeczność lokalną zakładając współdziałanie z organizacjami pozarządowymi. Stają się stymulatorem zmian społecznych, doprowadzając do rozwoju społeczności lokalnej i budowania społeczeństwa obywatelskiego.

III. PROBLEMY

- brak zintegrowanego systemu pomocy rodzinie i dziecku,
- niewystarczająca aktywność i integracja lokalnej społeczności na rzecz środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- wysoka stopa bezrobocia,
- stosunkowo niska liczba dzieci umieszczonych w różnorodnych formach opieki zastępczej oraz wysoka liczba dzieci umieszczanych w placówkach resocjalizacyjnych.
- niewystarczające kwalifikacje zawodowe kadry pedagogicznej w stosunku do obecnie pojawiających się problemów w funkcjonowaniu edukacyjno-społecznym dzieci i młodzieży,
- brak na terenie powiatu wyszkowskiego interwencyjnej placówki opiekuńczej dla dzieci do lat 3,
- niewystarczający poziom wiedzy młodzieży opuszczającej placówkę opiekuńczo-wychowawczą i rodziny zastępcze na temat funkcjonowania w życiu społecznym i zawodowym,
- niski poziom wykształcenia oraz brak motywacji do dalszej nauki młodzieży opuszczającej placówkę opiekuńczo-wychowawczą i rodziny zastępcze,
- niewystarczająca baza mieszkań komunalnych, socjalnych i usamodzielnienia,
- brak mieszkań chronionych,
- brak ośrodka interwencji kryzysowej,
- brak wyodrębnionej jednostki poradnictwa specjalistycznego dla rodzin naturalnych, zastępczych i adopcyjnych,
- niewystarczające zatrudnienie w PCPR kadry z uprawnieniami trenerów rodzin zastępczych oraz innych specjalistów,
- niewystarczająca liczba rodzin zastępczych niespokrewnionych z dzieckiem, zawodowych oraz specjalistycznych,
- brak rodzinnego domu dziecka,
- niewystarczająca oferta możliwości spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży,
- niska liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego,
- niewystarczający poziom wiedzy społeczności lokalnej na temat różnic międzykulturowych i religijnych oraz uregulowań prawnych pobytu cudzoziemców posiadających status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą na terenie Rzeczypospolitej Polskiej,

- niewystarczająca liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz pomocy rodzinie i dziecku,
- mała aktywność organizacji pozarządowych,
- niedostateczna liczba wolontariuszy.

IV. CELE PROGRAMU

Cel główny:

Zbudowanie zintegrowanego i kompleksowego systemu oparcia społecznego dla dziecka i rodziny w powiecie wyszkowskim.

Cele szczegółowe:

1. Rozwijanie działań na rzecz poprawy sytuacji bytowej osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.
2. Aktywizowanie środowiska lokalnego w zakresie inicjowania i promowania wspólnotowych i samopomocowych form wspierania rodziny.
3. Zbudowanie lokalnego systemu pomocy rodzinie i dziecku.
4. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadry pomocy społecznej i jakości pracy socjalnej oraz zapewnienie odpowiedniej bazy lokalowej i wyposażenia w narzędzia oraz sprzęt informatyczny jednostek działających w zakresie pomocy społecznej.

1. Cel szczegółowy: Rozwijanie działań na rzecz poprawy sytuacji bytowej osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Działania:

- aktywizowanie zawodowe i integracja społeczna osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialno-bytowej,
- zapobieganie i zwalczanie marginalizacji grup społecznych oraz rozwiązywanie problemów społecznych,
- tworzenie warunków do integracji cudzoziemców.

2. Cel szczegółowy: Aktywizowanie środowiska lokalnego w zakresie inicjowania i promowania wspólnotowych i samopomocowych form wspierania rodziny.

Działania:

- rozpowszechnianie istniejących form integracji społecznej poprzez realizację różnych rodzajów aktywności społecznej,
- pozyskiwanie środków unijnych w ramach realizacji projektów systemowych i konkursowych promujących aktywną integrację społeczną i aktywizację zawodową oraz

modernizację, budowę i przebudowę bazy instytucji pomocy społecznej.

3. Cel szczegółowy: Zbudowanie lokalnego systemu pomocy rodzinie i dziecku.

Działania:

- utworzenie zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów społecznych w powiecie wyszkowskim,
- utworzenie wyodrębnionej jednostki poradnictwa specjalistycznego dla rodzin naturalnych, zastępczych oraz adopcyjnych,
- utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej,
- rozwój rodzinnych form opieki zastępczej i promowanie ich w społecznościach na poziomie powiatu i gminy,
- organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze,
- ustawiczne podnoszenie wiedzy i umiejętności rodziców zastępczych w zakresie wychowywania dzieci i młodzieży,
- powołanie Powiatowego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Pomocy Rodzinie i Dziecku,
- rozwój środowiskowych form pomocy dzieciom i rodzinie,
- osiągnięcie wymaganych standardów przez Wielofunkcyjną Placówkę Opiekunco-Wychowawczą,
- utworzenie interwencyjnej placówki opiekunczej (IPO) dla dzieci do lat trzech,
- wsparcie procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej i placówek opiekunco-wychowawczych oraz młodzieży zagrożonej społeczną marginalizacją i doprowadzenie ich do życiowej aktywności i integracji ze środowiskiem.,
- tworzenie infrastruktury niezbędnej dla prawidłowego funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej,
- wspieranie istniejących rodzin pieczy zastępczej.

4. Cel szczegółowy: Podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadry pomocy społecznej oraz zapewnienie odpowiedniej bazy lokalowej i infrastruktury informatycznej jednostek działających w zakresie pomocy społecznej.

Działania:

- tworzenie warunków do ustawicznego rozwoju zawodowego kadry pomocy społecznej

w powiecie,

- prowadzenie doradztwa metodycznego dla pracowników,
- organizowanie konferencji, seminariów z udziałem partnerów społecznych,
- stworzenie odpowiedniej infrastruktury informatycznej i doposażenie bazy lokalowej.

V. HARMONOGRAM DZIAŁAN

Działania	Okres realizacji	Zróżła finansowania	Realizator
1. Cel szczegółowy: Rozwijanie działań na rzecz poprawy sytuacji bytowej osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.			
1. Aktywizowanie zawodowe i integracja społeczna osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialno-bytowej.	2010 - 2015	Samorząd: - powiatowy - gminny	Samorząd: - powiatowy - gminny
2. Zapobieganie i zwalczanie marginalizacji grup społecznych oraz rozwiązywanie problemów społecznych.	2010-2015	Samorząd: - powiatowy - gminny	Samorząd: - powiatowy - gminny
3. Tworzenie warunków do integracji cudzoziemców.	2010 - 2015	Samorząd: - gminny - powiatowy - wojewódzki Wojewoda	Samorząd: - powiatowy - gminny - wojewódzki
2. Cel szczegółowy: Aktywizowanie środowiska lokalnego w zakresie inicjowania i promowania wspólnotowych i samopomocowych form wspierania rodziny.			
1. Rozpowszechnianie istniejących form integracji społecznej poprzez realizację różnych rodzajów aktywności społecznej, w zaspakajaniu niezbędnych potrzeb życiowych.	2010 - 2015	Samorząd: - gminny - powiatowy	Samorząd: - gminny - powiatowy PUP PCPR
2. Pozyskiwanie środków unijnych w ramach realizacji projektów systemowych i konkursowych promujących aktywną integrację społeczną i aktywizację zawodową oraz modernizację, budowę i przebudowę bazy instytucji pomocy społecznej.	2010 - 2015	Samorząd: - gminny - powiatowy	Samorząd: - powiatowy, - gminny PUP PCPR GOPSy
3. Cel szczegółowy: Zbudowanie lokalnego systemu pomocy rodzinie i dziecku.			
1. Utworzenie zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów społecznych w powiecie wyszkowskim.	2010 - 2015	Samorząd: - gminny - powiatowy - wojewódzki Wojewoda	Samorząd: - gminny - powiatowy - wojewódzki PCPR
2. Utworzenie wyodrębnionej jednostki poradnictwa	2010 - 2015	Samorząd: - gminny	Samorząd: - gminny

specjalistycznego dla rodzin naturalnych, zastępczych i adopcyjnych.		- powiatowy - wojewódzki Wojewoda	- powiatowy PCPR Organizacje pozarządowe
3. Utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej.	2010 - 2015	Samorząd: - gminny - powiatowy - wojewódzki Wojewoda Środki unijne	Samorząd: - gminny - powiatowy - wojewódzki Organizacje pozarządowe
4. Rozwój rodzinnych form opieki zastępczej i promowanie ich w społecznościach na poziomie powiatu i gminy.	2010 - 2015	Samorząd: - powiatowy - wojewódzki Wojewoda	Samorząd: - powiatowy PCPR Ośrodki adopcyjno-opiekuncze
5. Organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze.	2010 - 2015	Samorząd: - powiatowy - wojewódzki Wojewoda	Samorząd: - powiatowy Ośrodki adopcyjno-opiekuncze PCPR
6. Ustawiczne podnoszenie wiedzy i umiejętności rodziców zastępczych w zakresie wychowywania dzieci i młodzieży.	2010 - 2015	Samorząd: - powiatowy - wojewódzki Wojewoda	Samorząd: - powiatowy PCPR Ośrodki adopcyjno-opiekuncze
7. Powołanie Powiatowego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Pomocy Rodzinie i Dziecku.	2010 - 2015	Samorząd: - powiatowy - wojewódzki Wojewoda	Samorząd: - powiatowy PCPR
8. Rozwój środowiskowych form pomocy dzieciom i rodzinie.	2010 - 2015	Samorząd: - gminny - powiatowy - wojewódzki Wojewoda	Samorząd: - powiatowy - gminny
9. Osiągnięcie wymaganych standardów przez Wielofunkcyjną Placówkę Opiekunco-Wychowawczą.	2010	Samorząd: - powiatowy - wojewódzki Wojewoda	Samorząd: - powiatowy PCPR
10. Utworzenie interwencyjnej placówki opiekunczej (IPO) dla dzieci do lat trzech.	2011-2015	Samorząd: - powiatowy - wojewódzki Wojewoda	Samorząd: - powiatowy PCPR

11. Wsparcie procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej i placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz młodzieży zagrożonej społeczną marginalizacją i doprowadzenie ich do życiowej aktywności i integracji ze środowiskiem.	2010 - 2015	Samorząd: - gminny - powiatowy - wojewódzki	Samorząd: - gminny - powiatowy - wojewódzki GOPSy PCPR Organizacje pozarządowe
12. Tworzenie infrastruktury niezbędnej dla prawidłowego funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej.	2010 - 2015	Samorząd: - powiatowy - wojewódzki Wojewoda	Samorząd: - powiatowy
13. Wspieranie istniejących rodzin pieczy zastępczej.	2010 - 2015	Samorząd: - powiatowy - wojewódzki Wojewoda	Samorząd: - powiatowy PCPR
4. Cel szczegółowy: Podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadry pomocy społecznej oraz zapewnienie odpowiedniej bazy lokalowej i infrastruktury informatycznej jednostek działających w zakresie pomocy społecznej.			
1. Tworzenie warunków do ustawicznego rozwoju zawodowego kadry pomocy społecznej w powiecie.	2010 - 2015	Samorząd: - powiatowy - wojewódzki PCPR	Samorząd: - powiatowy - wojewódzki PCPR
2. Prowadzenie doradztwa metodycznego dla pracowników.	2010 - 2015	Samorząd: - powiatowy - wojewódzki	Samorząd: - powiatowy - wojewódzki PCPR
3. Organizowanie konferencji, seminariów z udziałem partnerów społecznych.	2010 - 2015	Samorząd: - gminny - powiatowy - wojewódzki	Samorząd: - gminny - powiatowy - wojewódzki
4. Stworzenie odpowiedniej infrastruktury informatycznej i doposażenie bazy lokalowej.	2010 - 2015	Samorząd: - gminny - powiatowy - wojewódzki	Samorząd: - gminny - powiatowy - wojewódzki

VI. PRZEWIDYWANE REZULTATY PROGRAMU

Należy oczekiwać następujących rezultatów podjętych działań:

- utworzenie systemu kompleksowej pomocy rodzinie i dziecku,
 - rozwój poradnictwa specjalistycznego, w tym rodzinnego,
 - ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego,
 - zmniejszenie ilości rodzin dysfunkcyjnych,
 - nabycie umiejętności budowania lokalnych programów profilaktyki społecznej i resocjalizacji,
 - utworzenie zespołu interdyscyplinarnego do spraw pomocy rodzinie i dziecku,
 - podniesienie jakości usług świadczonych przez instytucje i placówki,
 - zwiększenie aktywności organizacji pozarządowych,
 - pozyskanie do współpracy wolontariuszy.
-
- wzrost świadomości społeczeństwa w sprawie opieki zastępczej,
 - utworzenie nowych niespokrewnionych rodzin zastępczych, zawodowych rodzin zastępczych wszystkich typów,
 - nabycie i wykształcenie odpowiednich umiejętności, które pomogą wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekunczo-wychowawczych prowadzić samodzielne życie po osiągnięciu pełnoletniości,
-
- rozwój infrastruktury socjalnej, w tym w szczególności prewencyjnej,
 - utworzenie sieci placówek opiekunczo-wychowawczych wsparcia dziennego,
 - utworzenie rodzinnego domu dziecka,
 - utworzenie interwencyjnej placówki opiekunczej dla dzieci do lat 3,
 - powstanie mieszkań chronionych,
 - utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej.

VII. MONITORING I EWALUACJA

„Powiatowy program pomocy rodzinie i dziecku na lata 2010 -2015” jest integralną częścią „Strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie wyszkowskim na lata 2008-2015”. Dokument jest programem operacyjnym, zaplanowanym jako narzędzie realizacji Strategii w obszarze pomocy społecznej. Program jest dokumentem krocącym, korygowanym w zależności od zmian w otoczeniu zewnętrznym i wewnętrznym powiatu.

Instrumentem wdrażania i modyfikacji Programu będzie coroczny plan realizacji zawartych w nim działań, przygotowywany w ramach opracowywanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie projektu budżetu na następny rok kalendarzowy, przedłożony do akceptacji Zarządu Powiatu w Wyszkowie.

Takie podejście pozwoli w przyszłości lepiej koordynować sam proces wdrażania Programu, określić dokładnie na podstawie przyjętego budżetu Powiatu środki finansowe niezbędne do realizacji zaplanowanych w nim działań. Zwiększy również szanse na pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej.

Program to dokument otwarty, może podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną rozeznanyymi potrzebami powiatu.

PODSUMOWANIE

Dla prawidłowego rozwoju dziecka niezbędne jest zapewnienie mu opieki w rodzinie naturalnej lub w warunkach maksymalnie zbliżonych do tych, jakie w niej występują. Dlatego należy podejmować działania mające na celu utrzymanie dziecka w środowisku rodzinnym. Może to być osiągnięte poprzez zbudowanie zintegrowanego i kompleksowego systemu oparcia społecznego dla dziecka i rodziny w powiecie wyszkowskim. Istotnym działaniem na rzecz utrzymania prawidłowo funkcjonującej rodziny jest również wsparcie finansowe i materialne pozwalające na wyjście z sytuacji kryzysowej. Dla dzieci, które zostały pozbawione właściwej opieki i wychowania w rodzinie biologicznej, należy tworzyć rodzinne formy opieki zastępczej. Niezbędne jest również tworzenie rodzinnych domów dziecka dla dzieci, które z różnych względów nie znajdują opieki w rodzinach zastępczych. Należy jednak dążyć do skracania okresów pobytu dzieci w zastępczej formie opieki na rzecz powrotu do rodziny biologicznych. Dla realizacji tych celów niezbędny jest rozwinięty i szeroko reagujący system wsparcia środowiskowego wraz z pomocą terapeutyczną, materialną i socjalną przeznaczoną dla rodzin dysfunkcyjnych z wczesną interwencją zespołów składających się z profesjonalistów. Cele te będą mogły być prawidłowo realizowane, gdy zostanie stworzony sprawnie funkcjonujący system współpracy i komunikacji pomiędzy organizacjami świadczącymi pomoc rodzinie i dziecku na terenie powiatu wyszkowskiego.

W związku z powyższym istnieje konieczność stworzenia programu, który wytyczałby kierunki realizacji rosnących potrzeb oraz drogi eliminowania zagrożeń. Programu, który zakłada kompleksowe i zintegrowane działania, służb społecznych oraz innych instytucji, na rzecz rodziny i dziecka.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Krzysztof Pędziak